

İNDİRGEME VE VERİLME

HUSSERL, HEIDEGGER VE FENOMENOLOJİ ÜZERİNE

JEAN-LUC MARION

ÇEVİREN
UFUK SARI

JEAN-LUC MARION

Fransız felsefeci (d. 1946). Meudon'da doğdu. Paris-Nanterre ve Sorbonne'da edebiyat ve felsefe eğitimi aldıktan sonra 1967'de École normale supérieure'e girdi; burada Jacques Derrida ve Louis Althusser'in öğrencisi oldu. 1971'de felsefe agrégation'unu tamamladı ve Sorbonne'da Ferdinand Alquié ile Geneviève Rodis-Lewis'in yanında çalıştı. Descartes üzerine hazırladığı doktora çalışmasını 1974 ve 1980'de tamamladı. 1981'de Poitiers Üniversitesi'nde, 1988'de Paris Nanterre Üniversitesi'nde profesör oldu; 1995'te Paris-Sorbonne Üniversitesi'ne dönerek 2012'deki emekliliğine kadar metafizik kürsüsünde görev yaptı. Fenomenoloji, metafizik, Descartes ve fenomenolojik teoloji üzerine çalışmalarıyla tanınan Marion, özellikle "verilme" ve "doygun fenomen" kavramları etrafında geliştirdiği düşüncesiyle çağdaş Fransız felsefesinin önemli isimlerinden biri hâline geldi. 2008'de Académie française üyeliğine seçildi.

Başlıca eserleri: *Sur l'ontologie grise de Descartes* (1975), *L'Idole et la distance* (1977), *Sur la théologie blanche de Descartes* (1981), *Dieu sans l'être* (1982), *Réduction et donation* (1989), *Questions cartésiennes* (1991), *Étant donné* (1997), *De surcroît* (2001), *Le phénomène érotique* (2003), *Le Visible et le révélé* (2005), *Au lieu de soi. L'approche de Saint Augustin* (2008), *Certitudes négatives* (2010), *Le croire pour le voir* (2010), *Reprise du donné* (2016), *D'ailleurs, la Révélation* (2020) ve *La Métaphysique et après* (2023).

UFUK SARI

İstanbul'da doğdu (1990). Felsefe alanındaki lisans ve yüksek lisans eğitiminin ardından, halen Université libre de Bruxelles'de (ULB) doktora çalışmalarını sürdürmektedir. Doktora araştırması, Edmund Husserl'in fenomenolojisinde öznelerarasılık, tarihsellik ve toplumsal bilinç meselelerine odaklanmaktadır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	11
ÖNSÖZ	12
BİBLİYOGRAFİK NOT	13
GİRİŞ	
HADDİZATINDA FENOMENOLOJİ	15
I	
ATILIM VE GENİŞLEME	19
1. İki Yorum ve Bir Genişleme	19
2. Görü Alanları	31
3. Mevcudiyetin Tamamlanışı	38
4. Anlam Yanlış mı Anlaşıyor?	44
5. Görü Olmadan Mevcudiyet	50
6. Verilmişliğin Apaçıklığı	60
7. Bir Soru Olarak Verilmişlik	70
2	
VAROLAN VE FENOMEN	78
1. Ontolojiyi Oyunun Dışında Bırakmak	78
2. Ontolojinin Yöntemi	84
3. Mevcut Nesnellğe 'İndirgenmiş Fenomen'	93
4. Görünmeyen Fenomenden 'Varlık Fenomeni'ne	105
5. İndirgemenin İki Anlamı	113
6. İkiye Katlanan İndirgeme; 'Dasein'	121
7. İkiye Katlanan İndirgeme; Hiç	128

3	
EGO VE DASEIN	137
1. Heidegger'in Yolu Üstünde Descartes Figürü	137
2. İlksel Yüzleşmenin Fenomenolojik Gereççeleri	141
3. İlk İhlal: 'Ego sum'un Belirsizliği	149
4. İkinci İhlal: Dünya-İçinde Varolanın Kalıcılığı	155
5. 'Ego'nun Sökümü Olarak 'Dasein'	161
6. 'Ego'nun Teyidi Olarak 'Dasein'	169
7. 'Ego'nun Tekrarı	177
4	
VARLIK SORUSU YA DA ONTOLOJİK FARK	185
1. Atılım ve Fark: "Sein und Zeit"	185
2. Belirme ve Gecikme	188
3. Çeşitli Kullanım ve Notlar	195
4. En Asli Düşünülmeyen	205
5. 'Varlık Sorusu'nun 'Ontolojik Fark'a İndirgenemezliği	213
6. Sorgulama Olarak Varlık Sorusunun Ontik Önceliği	222
7. 'Ontolojik Fark' Yoluyla Ontolojik Farkın Göz Ardı Edilmesi	227
5	
VARLIK VE BÖLGE	235
1. Ontolojinin Olanağı	235
2. 'Evrensel ve Sabici Ontoloji' Olarak Fenomenoloji	238
3. Ontolojinin Anonim Kavramı	241
4. Nesnelliğin Formel Durumu	245
5. İlk Yetersizlik – Evrenselliğe Göre	253
6. İkinci Yetersizlik – İndirgemeye Göre	259
7. Varlığın Dışındaki 'Ben'	266
6	
HİÇ VE TALEP	275
1. 'Varlık Fenomenine' Erişim	275
2. 'Dasein'in Hâlleri	278
3. Varlık Olarak Hiçliğin Hermenötiği	292
4. Son Çağrı: Talep	301
5. Derinliklerin Sıkıntısı	309
6. Üçüncü İndirgeme	320
7. 'Şurada' Varlığın Dışında	329
VERİLMENİN FIGÜRLERİ	337
DİZİN	340

SUNUŞ

Heidegger'in sözleriyle, fenomenoloji söz konusu olduğunda, olanak, edimselliğin ötesine geçer. Bu sadece *Mantık Araştırmaları*'nın açılışını yaptığı felsefenin yeni başlangıcının Husserl'in 'atılımına' –yani fenomeni kendini verdiği kadarıyla ve kendini verdiği gibi düşünmeye– açıldığı anlamına gelmez, aynı zamanda indirgeme yönteminin herhangi bir sınır olmaksızın sonuna kadar seferber edilebileceği ve edilmesi gerektiği anlamına da gelir.

Ancak Husserl indirgemeyi yalnızca aşkınsal *Ben*'den hareketle ve sadece nesnenin nesneliliği açısından yürütür, öyle ki nesnenin varlık tarzı ile 'bilinç bölgesi'nin varlık tarzı arasındaki farkı gerçekten düşünememe noktasına kadar varır. Aksine Heidegger, kurucu olmaktan ziyade dünyaya maruz kalan *Dasein*'dan hareketle ve varlık sorusu açısından, ontolojik farkın en âlâ fenomen hâline geldiği noktaya kadar indirgemeyi radikalleştirir. Fakat *Dasein* analitiği, en azından katı fenomenolojik kesinliğe göre, tam da bir fenomen olarak varlığa varmakta mıdır? Ontolojik farkı hakiki bir verilen olarak meydana getirmekte midir? Bu çalışmada, *Sein und Zeit*'ın (*Varlık ve Zaman*) aslında bunu başaramadığı gösterilmeye çalışılmaktadır; onun özsel tamamlanmamışlığı da bundandır.

Ancak bu açmaz aynı zamanda fenomenolojinin son bir olanağı barındırdığını da gösterir: İndirgeme yalnızca nesneliliği değil, varlık sorusunu da indirgeyebilir. Kurucu *Ben* kadar *Dasein*'ın da yerine daha kökensel bir muhatap, saf verilmenin kendisi tarafından sorguya çekilenin ta kendisi, haddizatında verilen tarafından dili tutulmuş bir muhatap hâlinde bırakılanın kendisi geçebilir.

JEAN-LUC MARION

ÖNSÖZ

Burada sonuçlarını sunduğumuz araştırmalar, verilmeyi indirgemenin ve dolayısıyla fenomenolojinin merkezine yerleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu anlamda, farkında olmadan onları ön varsaymış olan eski çalışmalarla dolaylı ama şüphesiz gerekli bir bağı sürdürmektedirler. Bu araştırmalar, ilke olarak, varlık olmaksızın öznenen sonra neyin geleceğini belirlemek amacıyla daha fazla ilerlemeyi olanaklı kılmalıdır.

Özerk olmasına rağmen, bu çalışmamız birçok kişiye pek çok şey borçludur. Öncelikle, çalışmalarıyla, benimkinden daha eski ve daha iyi olan fenomenoloji pratikleriyle ve aynı zamanda 1985'ten beri Paris'teki Ecole Normale Supérieure'de yeniden canlandırdıkları saygın Husserl Arşivleri'nin (CNRS ilişkili birim n° 106) faaliyetleriyle bana yardımcı olan J.-F. Courtine ve D. Franck'a teşekkür etmek isterim. İkinci olarak, Leuven'deki Husserl Arşivi'nde beni sıcak bir şekilde karşılayarak projemin hayata geçmesinde büyük katkıları olan Samuel Ijsseling ve Rudolf Bernet'i selamlamak isterim. Son olarak, Michel Henry'ye sadık dostluğunun ve felsefi dürüstlük örneğinin beni ne kadar yüreklendirdiğini söylemeyi bir borç bilirim.

24 ŞUBAT 1989